

ANNEKE VAN BAALEN

Het Kinderhuis

Mijn kinderen wonen al een jaar of zes in een Kinderhuis. Dat betekent dat er in hun huis geen volwassenen *wonen*, alleen kinderen. De kinderen hoeven echter niet voor zichzelf te zorgen: daarvoor is bij toerbeurt een van hun ouders aanwezig (in beginsel 24 uur per week). Er wonen meestal zes kinderen, die samen ongeveer vijf ouders hebben die aan de verzorging meedoen. Ouders die geen dienst hebben kunnen zoveel als ze willen op bezoek komen en blijven eten als ze dat van tevoren opgeven. De kosten worden enigszins naar inkomen verdeeld. Tijdens de weekends en vakanties vallen de kinderen onder verantwoordelijkheid van hun eigen ouders. (Een beschrijving van de dagelijkse gang van zaken staat in het Moederboek van De Bonte Was, op blz. 155.)

De voordelen van dit systeem liggen voor de hand: voor de moeders dat ze maar één dag in de week verantwoordelijk zijn in plaats van vijf; voor de vaders dat ze nu een eigen plaats in de kinderopvoeding hebben, en voor de kinderen dat het zwaartepunt van hun leven niet meer bij de ouders ligt maar bij andere kinderen. Iedereen die ik erover vertel is dan ook altijd reuze enthoesiast.

Toch is er bij mijn weten in al die jaren niet één ander kinderkuis opgericht (laatst stond er een advertentie van mensen die in Den Haag iets dergelijks willen proberen, dus misschien gebeurt het dan toch nog eens). Er bestaan daarentegen wel talloze communes met mensen met kinderen. Hoe zou dat nou komen?

Een belangrijk punt is natuurlijk dat je extra woonruimte moet hebben. In de praktijk betekent dat waarschijnlijk dat één van de ouders op kamers moet gaan wonen of zoiets, en dat kinderen in een kinderkuis opvoeden in ieder geval duurder is dan in een gezin. Aan de andere kant zijn nu beide ouders in staat om vier dagen per week te werken, wat veel meer is dan in de gewone gezinssituatie (behalve als de vrouw zich overwerkt door naast haar huishouden nog een betaalde baan te hebben). Er zouden dus inderdaad financiële drempels kunnen bestaan, maar daar is best wat aan te doen – zeker als mensen met hoge en met lage inkomens samenwerken en de hoge inkomens een groter deel betalen.

De redenen dat mensen die op de gezinssituatie afknappen liever òf doormodderen òf in een woongemeenschap gaan wonen, liggen volgens mij veel meer op het emotionele vlak. Ik denk dat weerstanden tegen een dergelijke vorm van kinderopvoeding met twee dingen te maken hebben:

1. het onvermogen om kinderen als zelfstandige mensen te zien en
2. de wens om emotioneel-erotiese-seksuele relaties in de omgeving van kinderen te beleven.

Eigenlijk zijn die twee dingen hetzelfde. Kinderen worden opgevat als een verlengstuk van hun ouders en wel als het soort verlengstuk waar alle tederheid die de ouders bezitten (hun emotioneel-erotiese-seksuele leven dus) in belichaamd wordt. Ouders vinden het een griezelig idee dat ze de rest van hun leven zouden moeten doorbrengen zonder die kinderen, helemaal zelfstandig. Daarnaast kunnen ze zich nauwelijks voorstellen dat deze kinderen het zonder hun dagelijkse aanwezigheid zouden kunnen uithouden.

Als je ervan uitgaat dat punt 2 betekent dat kinderen op een min of meer duidelijke manier door hun ouders *gebruikt* worden, is het daarentegen niet zo moeilijk te begrijpen dat kinderen onmiddellijk opleven zodra ze van hun ouders bevrijd zijn.

Het is ook duidelijk dat voor de volwassenen in de buurt van kinderhuizen dezelfde problemen ontstaan als in communes: bevrijd van de remmen van de gezinssituatie barsten ze onmiddellijk in allerlei relaties los – veel kinderen, veel ouders betekent een enorme intensivering van het emotioneel-erotiese leven.

Voor de kinderen is dit niet erg – vermoedelijk praten ze daar heel gezellig over als de ouders er niet bij zijn. Ze worden er in elk geval zichtbaar door bevestigd in hun overtuiging dat alle volwassenen gek zijn. Voor de volwassenen kan het vreselijk zijn; als je het belang

¹ Verschenen in de Vrouwenkrant nr. 59, december 1979.

van de kinderen serieus neemt moet je ook blijven samenwerken als al die relaties weer uitgaan.

Een kinderkuis is waarschijnlijk het prettigst als de ouders inderdaad hun eigen leven hebben. Maar ook als dat niet helemaal lukt, hebben ze in elk geval hun eigen huis nog. Het is ook belangrijk om niet allemaal piepkleine kinderen te hebben; het is juist de bedoeling dat de kinderen elkaar een beetje opvoeden, net zoals in een groot gezin. (Toen het Kinderhuis begon waren de kinderen 3, 6, 7, 8 en 9; de twee oudsten – jongens – waren eigenlijk al te groot om nog andere ouders te adopteren). Omdat de kinderen er altijd zijn en de ouders maar af en toe, nemen ze elkaar veel serieuzer dan de ouders en zijn ze zeer solidair – soms hoor je pas jaren later dat er ruzie is geweest, met het commentaar: maar je kunt toch geen ruzie maken met iemand met wie je in één huis woont.

Het zou natuurlijk het allerbeste zijn als de kinderen geleidelijk ook meer verantwoordelijkheid op zich zouden gaan nemen. Maria Montessori vond dat alle kinderen boven de 12 op boerderijen zouden moeten wonen, helemaal zonder volwassenen, en in de praktijk zouden moeten leren (ze vond een Montessori-lyceum dan ook onzin). Boerderijen zijn een beetje uit de tijd, maar een stencil-bedrijfje heeft nog wel eens op het programma gestaan – maar daar is niets van gekomen.

Enfin, altijd alles kan nóg revolutionairder natuurlijk. Voorlopig zou het voor moeders en kinderen al een hele vooruitgang zijn als er meer van dat soort huizen zouden komen.